

A szegedi művésztelep.

— A polgármester akciója. —

A *Délmagyarország* első száma hosszabb cikk keretében foglalkozott a Szegeden létesítendő művésztelep kérdésével. Ezt az akciót most maga a polgármester, Lázár György dr vette a kezébe, hogy sürgősen elősegítse a nagyfontosságú kulturális kérdésnek a megoldását. Lázár György dr, a művészeknek a szegedi Képzőművészeti Egyesülethez intézett beadványa előtt foglalkozott már a művésztelep létesítésének kérdésével s az ő közbelépése garancia arra, hogy a szép terv hamarosan a megvalósulás stádiumába lép. A művésztelep dolgában ma beszélgetést folytattunk a polgármesterrel, akinek ez volt az első kijelentése:

— Nem mai keletű ez a kérdés, amely nekem egyik ideáloamat képezi. A sok terv között régóta nyilvántartom ezt is, azonban tisztán az eksz-leks az oka annak, hogy a szegedi művésztelep kérdésével a legutóbbi időben teljes intenzivitással nem foglalkozhattam.

A szegedi művészeknek a Képzőművészeti Egyesülethez intézett beadványa ismerős a polgármester előtt, hiszen ő az elnöke az egyesületnek s a beadványra vonatkozólag ez a megjegyzése:

— Legközelebbi budapesti utam alkalmával eljárak ebben az ügyben a vallás-és közoktatásügyi miniszternél, hogy tájékoztassam a szegedi művésztelep kérdéséről s hogy viszont tájékoztatást nyerjen a felől, hogy a kultuskormány mily összegű állami segélyben szándékozik létesíteni a szegedi művésztelepet.

Nyilatkozott a polgármester arról is, hogy ~~hol volna a művésztelep létesítendő. Azokkal az óhajokkal szemben, hogy a kolónia Kamarásárdon nyerhetne otthont, ahol a neves szegedi művészek:~~ Nyilassy Sándornak a műterme van, ez a megjegyzése:

— Szó sem lehet Kamarásról. Ez a kies erdő Csongrád megyében fekszik, tehát Szeged részére idegen területen. Nekem pedig nemcsak véleményem, hanem hatá-

rozott szándékom, hogy a szegedi művésztelep Szeged városában, vagy annak területén nyerjen elhelyezést. Elsősorban *Ujszeged* jön számításba, mely szebb is, mint Kamaráserdő, közelebb is van a városhoz s ami a fő, ott a város telekkel rendelkezik, amit a kolónia céljaira átengedhet. Ott van azontul *Szatymaz*, mely gyönyörű fekvésű, kies szőlőtelep, körülvéve tanyákkal s e helyeken legkönnyebben fellelhető a művészek által oly sűrűn emlegetett tipikus magyar népviselet.

Hogy a művésztelep kezdeményezésének a kérdése is mennyire Lázár György dr tulajdona, arra egyenesen rávilágít ez a kijelentése:

— A szegedi kulturpalota kibővítésével — a második kulturpalotával — az is a célunk, hogy abban pár hatalmas termet festők és szobrászok részére rendezhessünk be és engedhessünk át.

Általában a legjobb indulattal, sőt lelkesedéssel van a polgármester a szegedi művészek kolónia iránt, hiszen elsősorban ő van tisztában avval, hogy Szeged városa ezzel ismét maga felé irányítja az ország figyelmét s hogy a telep létesítésével egész csapat intelligens invázió gravitál majd Szegedre.

— A művésztelep létesítése — ugymond Lázár György dr — kívánatosnak tartja Szegeden az *iparművészeti tanfolyam* létesítését is, aminek megoldása épenséggel nem lesz nehéz. A szegedi felső ipariskola létesítéséhez tervbe volt véve az iparművészeti muzeum megalapítása, aminek a kivitele rövid idő kérdése. Mivel művésztelep lesz, felső ipariskola pedig van, szinte természetes következmény, hogy létesül az iparművészeti tanfolyam is, mely Szegednek és a Délvidéknek valóban praktikus, művész-iparosokat fog nevelni.

— A művészek nyugodtak lehetnek. Szeged város törvényhatósága és az én jóindulatom rendelkezésükre áll és meggyőződése, hogy a kormány is elősegíti ezt a fontos szegedi, sőt délvidéki érdeket.

Ezeket mondta Lázár György dr polgármester és minden kijelentése garancia a művészház megalapításához.

A Mikszáth-család.

— Mikszáth szülei. —

Irtá Striegl F. József.

A Mikszáthok őse, akiről a legrégebbi családi hagyomány szól, valamelyik Majláthtal szakadt — mint annak gazdatisztje — Erdélyből Bars megyébe, I. Lipót király idejében.

Az ő maradékai azután Barsból többfelé ágaztak szét, így az a Mikszáth is, akinél a család nemesi levele volt, a hagyomány szerint a Csallóközbe került s vele együtt elveszett a család nemesi levele is. De mivel a család nemesisége több megyében volt hivatalosan publikálva, nemességükhöz kétség nem férhet, bár nem tudjuk sem azt, hogy kitől, sem azt, hogy mikor és miért kapták a nemességet és a „kiscsoltói“ előnevet. Cimernek egy fölemelt dárdájú vitézt használnak, amiből következtetni, hogy nemességüket hazája vagy királya védelmében szerezte valamelyik ősük.

A család valami különösen kiváló embert sohasem adott az országnak. Mint egyszerű kurtanemesek, vagy mint luteránus papok szolgálták csendben, becsületesen, de hiven hazájukat és egyházukat a Mikszáthok.

A legelső hiteles adat a családra vonatkozólag Nógrádvármegye levéltárában található. Eszerint Mikszáth Sámuel turopoljai evangélikus lelkész 1773-ban, Wittenbergában tanuló Dániel fia számára a megyétől segílyt kért.

Mikszáth édesatyja, János, Kürtösön, Nógrádvármegyében született s miután harminc éves korában a szomszédos Ebecről fáradi Veress Máriát nőül vette, Szklabonyán telepedett meg, ahol kis birtokát mintaszerűvé tette. Egyszerű, rusztikus ember volt Mikszáth János, de a törvényekben bámulatos jártasságra tett szert. Itélőtehetsége szinte páratlanul magas fokon állott, igazi „jó koponya“, akit messze földről is felkeresték jó tanácsért.

Üres óráit olvasgatással töltötte. A Kalmárféle balassagyarmati kölcsönkönyvtárból mindig volt egy-egy könyv a háznál. Ha valami regény akadt a kezébe, azt kivétel nélkül a közepén kezdte olvasni s mikor fia e miatt kinevette, lenézőleg azt válaszolta:

— Ostoba vagy, a regény végéből ugylis kitalálom az elejét. Miért olvassam hát el azt, amit ugylis kitalálok?

A könyvek szerzőjével sohasem törődött az öreg ur, mert nem valami sokra becsülte az írókat. Földije, Lisznyai Kálmán volt az egyedüli író, akit személyesen ismert s azt is „szeleburdi bolond“-nak mondotta, amiért törvényszéki birói állását faképnél hagyta s hiu ábrándokat kergetve, Pestre ment.

Amennyire lekicsinyelte az írókat s egyáltalán a művészeket, akiket a „dologtalan emberek“ nevezete alatt foglalt össze, oly nagyra tartotta a vicispánt, meg a követet Mikszáth János.

Mindazonáltal nem szerette a nagy urak tár-

Választás előtt.

— Hírek a csataterőről. —

Még három nap a világ. Szerdán, június elsején az ország *háromszázharminc* kerületében elhangzik az ítélet a szétugrasztott koalíciós parlament fölött. Mert ez az ítélet kizárólag arról van hivatva dönteni: akar-e ez az ország továbbra is össze-vissza házasított elvek, hazug pártszövetkezések, hatalmi erkölcstelenségek prédája lenni, vagy egyenes uton, kemény gerinccel és tiszta fejjel akar-e haladni boldogulása felé. Nagy és fogós kérdés ez, amely méltán borítja lángba az egész nemzetet és bőszi egymásra a nemrég még angyali letargiában tespedő polgárságot.

Mára elapadt a beszédáradat és a szép frázisok birodalmát teljesen elfoglalta az ököl és a bicska. Több helyről néppárti terrorizmus hire érkezett. Zavarog, ágál, honfi-vért ont az emberszeretet pártja, hogy visszaerőszakolja magát a nép bizalmába. Sok a fölös energia a Justh-pártban is és ezt mind két kézzel pazarolja a kormány pártjára, hogy kiüsse a nyeregből. De ez a törekvés egészen hiábavaló. Ma már bizonyos, hogy a szerdai nap a munkapártnak többséget hoz és ezzel biztosítja a normális parlamenti munkát. Mai hireink a következők:

A miniszterelnök Temesmegyéhez.

Temesvár-ról jelentik: *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnök a következő köszönő leiratot küldötte a vármegye közönségéhez:

A vármegye t. közönsége fölterjesztette hozzám folyó évi május harmadikán tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésének 3. kgy. szám alatt hozott határozatát, amelyben a vezetésem alatt álló magyar királyi kormány hivatalbalépésére tudató leiratomnak tárgyalásával kapcsolatban a t. közönség a kormány iránt bizalmát nyilvánítja és azt támogatásáról biztosítja, másrészt pedig a magyar képviselőház folyó évi március huszonegyedik ülésében történt sajnálatos eseményeket méltó fölháborodással elítéli.

Midőn a vármegye t. közönségének e határozatát a kormány nevében *hazafias örömmel és meleg köszönettel fogadom*, egyuttal

saságát, hanem inkább a nálánál jelentéktlenebb emberekkel barátkozott s ebben épen ellentéte volt nevének, aki buzgón kereste az előkelő ismeretségeket s óvatos gonddal ápolta az ilyen barátságokat. Mikszáth anyja inkább a legegyszerűbben, mondhatni szegényesen öltözködött otthon, hogy aztán annál több teljék a kimenőruhára. A fősvénységig takarékos volt, de ahol kiakart magáért tenni, ott nem sajnálta a költséget s látogató-ruháit Pestről, vagy Bécsből hozatta. De nem oktan hiuság volt ennek a rugója, hanem végtelen szeretete, melylyel gyermekein csüngött. Azért érintkezett az előkelőségekkel, hogy gyermekeinek pátrónusokat szerezzen s ebben ez a komoly asszony, „kinek szép, tiszta arcán egy pilanatnyi derű nem ragyogott“, szinte a nevetésig ment.

Egy ízben megtörtént, hogy a muszkavezető Forgách Antal, akkori kancellár Zsuzsi nevű szakácsnéja hazajött szülőfalujába, Szklabonyára látogatóba. Ezt a Zsuzsit Mikszáth anyja magához hivatva, napokig tejbe-vajba fürösztötte, abban a reményben, hogyha majd a Kálmán nagyra nő, tanult emberré lesz s elvetődik Bécsbe, majd a Zsuzsi bemegy a grófhhoz, beajánlja neki s a gróf megteszi valami hivatalnoknak.

A szegény édesanya még az utjában talált szalmaszálakat is összeszedte, hogy megépítse gyermekeinek a boldogulás hidját.